

**INVENTÁRE A KATALÓGY MV SR
ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V KOŠICIACH**

pracoviska

Archív Trebišov

Obvodný notársky úrad

V NOVOSADE

1895 – 1944

INVENTÁR

Spracovala: Veronika Tužilová

Trebišov 2023

© Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Košiciach, pracovisko Archív Trebišov

Úvod

Vznik inštitúcie obecných a obvodných notárov v Uhorsku sa nedá presne určiť. V mestskej správe však notár existoval už v 13. storočí. Volila ho mestská rada za člena predstavenstva mesta a mestský štatút mu z hľadiska znalosti práva prisudzoval dôležitú úlohu v správe mesta.

Organizačnú správu poddanských obcí upravoval zák. čl. 9/1836. Zvýrazňoval účasť obyvateľov na správe obce prostredníctvom voleného notára a prísazných, pričom odporúčal, aby si na zostavovanie rozpočtu a starostlivosť o majetok najímali obce notára. Z prísazných formúl štatútu a inštrukcií pre mestské alebo obecné verejno-správne orgány vyplývalo, že notár sa staral o písomnú agendu obce (mesta), písal záznamy zo zasadaní, súdne protokoly, spravoval agendu feudálne renty. Funkciu obecného notára v menších obciach do konca 18. storočia často vykonával miestny učiteľ, vo väčších obciach niektorý z členov rady. Funkcia richtára a notára bola nezlučiteľná. Do zrušenia poddanstva schvaľoval notára ako zmluvného zamestnanca obce príslušný zemepán. V období Bachovho absolutizmu ho menovala na návrh obecného predstavenstva štátna vrchnosť.

V 19. storočí bola na výkon tejto funkcie predpísaná notárska skúška pred stoličnou skúšobnou komisiou. Neskôr sa vyžadovala maturita z gymnázia (vyššej strednej školy), jednoročná prax a obecno-administratívny kurz podľa uhorského zákona čl. XX. Z roku 1900.

Podľa zák. čl. XVIII. Z roku 1871 už existovali tri samostatné kategórie obcí : mestá so zriadeným magistrátom, veľké a malé obce. Malé obce si v dôsledku finančných ťažkostí vydržovali notára spoločne. Bol to prvý zákon o obecnom zriadení, ktorý v deviatich kapitolách udeľoval obciam právo spravovať svoje záležitosti podľa štatútov, prostredníctvom volených predstavených a úradníkov. Ich úlohou bolo spravovať majetok obce, rozpisovať a vyberať obecné dane, starať sa o obecné školy, chudobných, verejný poriadok, bezpečnosť, komunikácie, požiarnu ochranu a plnenie povinností vyplývajúcich zo zákona. Do pôsobnosti obcí patrili tiež záležitosti municipálne a štátne.

Obecné predstavenstvo v obciach tvorili: richtár, jeho zástupca, radní (prísazní), vo veľkých obciach štyria a obvodný alebo obecný notár. Obvodného notára volili doživotne zastupiteľské zbory spojených obcí, v mestách a veľkých obciach s regulovaným magistrátom ho volili mestské, resp. obecné zastupiteľstvo. Bol členom obecného (mestského) zastupiteľstva

a predstavenstva (mestskej rady) s hlasovacím právom. Notár sa tak stáva reprezentantom takmer všetkých odvetví správnej a výkonnej moci na určitom území.

Podľa kancelárskeho poriadku Uhorského ministerstva vnútra z roku 1908 bolo úlohou notárov vykonávať správu obcí, všetky písomné práce obecnej správy s výnimkou tých, ktoré patrili do pôsobnosti zvláštnych odborníkov.

V období Rakúsko-uhorskej monarchie sa často používali názvy notarius, jegyzö, körjegyzö, körjegyzöség.

Po vzniku Československej republiky bol až do vytvorenia župného zriadenia (31. 12. 1922) v platnosti zákon o obecných a obvodných notároch na Slovensku. Notári ako štátni úradníci, menovaní ministrom vnútra vykonávali naďalej úlohy podľa uhorských zákonov a kancelárskeho poriadku z roku 1902, hlavne na úseku vnútorných záležitostí obcí. Boli podriadení slúžbovským, prípadne okresným úradom. Ich právomoc bola zvýraznená tým, že sa zúčastňovali zasadaní obecného zastupiteľstva, rady, komisií s hlasovacím právom, pričom mohli prijaté uznesenia a rozhodnutia obecných orgánov vetovať.

Podľa zákona č. 211/1920 Zb. 1. októbra 1920 bola notárom ponechaná predchádzajúca pôsobnosť, stali sa však nezávislými od orgánov obce pri vykonávaní úloh štátnej administratívy. Orgány obcí však boli povinné plniť príkazy pri sprostredkovaní štátnej správy.

Postavenie notára v správe obce zostalo pevné. Obecné (mestské) zastupiteľstvo bolo najvyšším správnym orgánom obce. Jeho uznesenia vykonávala obecná rada. Právomoc bývalého richtára prešla na starostu, ktorý sa stal predsedom obecnej rady a zastupiteľstva. Viedol vnútornú administráciu obce, za spolupôsobenia notára disponoval obecnými úradníkmi a zamestnancami, spravoval obecné hospodárstvo a presadzoval vykonávanie všetkých uznesení obecného zastupiteľstva a rady. Notári vykonávali aj funkciu štátnych matrikárov po zavedení štátnych matrik podľa zák. čl. XXXIII. Z roku 1894. V štátnych matrikách sa od 1. októbra 1896 zapisoval všetok pohyb obyvateľstva.

Z existujúcich materiálov vyplýva, že v pomenovaní notárskej inštitúcie vládla nejednotnosť. Popri obecnom a obvodnom notárovi existoval okolný notár a okrem okresného, obecného a obvodného notariátu existovalo aj obvodné notárstvo, obecné notárstvo, okolný notariát, notársky úrad, obecný notársky úrad a obvodný notársky úrad. V roku 1923 Ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska nariadením číslo 3305/1923, admin. II.

stanovilo názvy obecný a obvodný notár, pre Bratislavu a Košice mestský notársky úrad. Táto inštrukcia sa však dôsledne nedodržiavala.

Prvostupňovými politickými úradmi sa miesto zrušených slúžnovských úradov od 1. januára 1923 stali okresné úrady. Daňová agenda, vrátane vedenia pozemkového a domového katastru bola v roku 1922 prenesená z miest a obcí na finančné berné (daňové úrady). V obciach, ktoré nemali mestský charakter, vybavoval takmer všetku notársku i samosprávnú agendu notár, ktorému v niektorých prípadoch pomáhala jedna kancelárska sila, platená obcou. Takéto vzťahy v rámci obecnej a notárskej správy existovali v obciach až do roku 1938.

Namiesto členov obecných zastupiteľstiev zrušených politických strán boli v roku 1938 a po vzniku slovenského štátu menovaní do obecných zastupiteľstiev prívrženci vládnuceho klérofašistického režimu. V niektorých prípadoch boli rozpustené obecné zastupiteľstvá, ktoré nahradil vládny komisár. Bol to vážny zásah do samosprávnych práv obcí.

Od 1. januára 1943 (Zákon číslo 171/43 Zb. zákonov) začali vykonávať samosprávu miest a obcí obecné výbory s právomocou bývalých obecných zastupiteľstiev a starostovia, väčšinou vtedajší vládni komisári. Notári si však aj v rokoch 1938 – 1945 udržali svoj vplyv a postavenie a ich politická vážnosť ešte čiastočne vzrástla. Činnosť notárskych úradov sa v tejto poslednej fáze trvania ešte rozšírila, pretože v roku 1939 zákonom č. 190 Sl. z. bolo 33 druhov agendy presunutej z okresných na notárske úrady.

V priebehu hrdinského oslobodzovacieho zápasu proti fašizmu a najmä po oslobodení našich miest a obcí hrdinskou Sovietskou armádou postupne zanikali obecné a obvodné notárske úrady. Právne boli zrušené nariadením Predsedníctva SNR č. 26/1945 Zb. zákonov zo 7. apríla 1945. Orgánmi štátnej moci a správy na oslobodenom území sa na základe Košického vládneho programu stali národné výbory.

Územná pôsobnosť

Obce terajšieho Trebišovského okresu z hľadiska územnosprávnej štruktúry v rozpätí rokov 1850 až 1920 patrili pod správy Zemplínskej a čiastočne Užhorodskej župy. V rámci Zemplínskej župy naše obce spravovali tri slúžnovské okresy, a to Bodrožský so slúžnovským úradom v Kráľovskom Chlmci, Slovenskonovomestský so slúžnovským úradom v Michal'anoch

a Sečovský so sídlom tamtiež. Do Užhorodskej župy patril Veľkokapušíansky slúžnovský okres sa sídlom tamtiež. Uvedená územnosprávna štruktúra sa zachovala do roku 1920. Podľa údajov Ministra s plnou mocou pre správu Slovenska z roku 1919 Bodrožský slúžnovský okres mal v svojej správe 29 obcí, 9 obvodných notárskych úradov a 22.757 obyvateľov. Sečovský slúžnovský okres spravoval 37 obcí, z toho 7 obvodných notárskych úradov s 30.429 obyvateľmi. Slovenskonovomestský slúžnovský okres so sídlom v Michalovciach spravoval 31 obcí s 8 obvodnými notárskymi úradmi a 17.959 obyvateľmi. Veľkokapušíansky slúžnovský okres mal v svojej kompetencii 50 obcí, 11 obvodných notárskych úradov a 32.820 obyvateľov. Sídlá obvodných notárskych úradov boli v týchto obciach:

Bodrožský slúžnovský okres so slúžnovským úradom v Kráľovskom Chlmcí

Biel: Bačka (Bacska), Biel (Bély), Boľany (Bottyán), Dobrá (Kisdobra).

Kráľovský Chlmec: Kráľovský Chlmec (Királyhelmech).

Leles: Kapoňa (Kaponya), Leles (Lelesz), Poľany (Bodrogmező), Solnička (Szolnicska).

Malý Kamenec: Malý Kamenec (Kiskövezsd), Strážne (Örös), Veľký Kamenec (Nagykövesd).

Malé Trakany: Čierna (Ágcsernő), Malé Trakany (Kistárkány), Veľké Trakany (Nagyvárkány).

Plešany: Malý Horeš (Kisgérés), Nová Vieska (Kisújlak), Plešany (Bodrogszentes), Somotor (Szomotor).

Pribeník: Pribeník (Perbenyik).

Rad: Bodrog (Bodrogszentmária), Boľ (Boly), Pavlovo (Pálfölde), Rad (Rad), Svinice (Szinyér), Vojka (Véke), Zátín (Zétény).

Veľký Horeš: Veľký Horeš (Nagygérés).

Sečovský slúžnovský okres so sídlom v Sečovciach

Nižný Žipov: Čel'ovce (Cselej), Kuzmice (Kozma), Nižný Žipov (Magyarizsép), Slivník (Szilvásújfalu), Stanča (Isztancs), Stankovce (Sztankócz), Úpor (Upor), Zemplínsky Klečenov (Zemplénkelecsény).

Parchovany: Bošnica (Bosnyicza), Dvorianky (Techna), Parchovany (Parnó), Tušice (Tusa), Tušická Nová Ves (Tusaújfalu).

Sečovce: Bačkov (Bacsó), Dargov (Dargó), Kochanovce (Kohány), Sečovce (Gálszécs), Trnávka (Tarnóka), Zbehňov (Zebegnyö).

Sečovská Polianka: Cabovce (Czábócz), Kravany (Kereplye), Sečovská Polianka (Szécspolyánka), Stankovce (Sztankócz), Višňov (Visnyó).

Trebišov: Kožuchov (Kazsó), Ruskov (Kisruszka), Trebišov (Töketerebes), Zemplínske Hradište (Hardicsa).

Veľké Ozorovce: Egreš (Egres), Malé Ozorovce (Kisazar), Plechotice (Pelejte), Veľké Ozorovce (Nagyazar), Zemplínska Teplica (Szécskeresztúr).

Vojčice: Hriadky (Gerenda), Milhostov (Miglész), Tchorovce (Mór), Vojčice (Vécse).

Slovenskonovomestský slúžnovský okres so sídlom v Michal'anoch

Cejkov: Brehov (Imreg), Cejkov (Cékov), Sirník (Szürnyeg), Zemplínske Jastrabie (Magyarjesztreb).

Ladmovce: Ladmovce (Ladamócz), Malá Bara (Kisbári), Veľká Bara (Nagybári), Viničky (Szölöske), Zemplín (Zemplén).

Luhyňa: Luhyňa (Legenye), Michal'any (Mihályi).

Novosad: Hraň (Garany), Novosad (Bodzásujlak), Zemplínsky Branč (Barancs).

Veľaty: Hrčel' (Gercsely), Kašov (Kasó), Kysta (Kiszte), Veľaty (Velejte).

Veľký Kazimír: Brezina (Kolbása), Byšta (Biste), Lastovce (Lasztócz), Malý Kazimír (Kiskázmér), Veľký Kazimír (Nagykázmér).

Veľká Trňa: Borša (Borsi), Čerhov (Csörgö), Černochoh (Csernahó), Malá Trňa (Kistoronya), Slovenské Nové Mesto (Szlovákújfalú), Veľká Trňa (Nagytoronya).

Veľkokapušíansky slúžnovský okres so sídlom vo Veľkých Kapušanoch

Čop: Ášvaň (Tiszaásvány), Čop (Csap), Šalamunová (Tiszasalamon).

Jovroderma: Botfala (Botfalva), Jovroderma (Ordarma), Koncház (Konczháza).

Maťovce: Bátfa, Galoč (Gálocz), Maťovce (Mátyócz), Vajkovce (Vajkócz).

Palín: Kráska, Liesková (Mogyorós), Palín (Palyín), rebrín (Bebrény), Senné (Nagyszenna), Stretava (Nagyszeretva), Stretavka (Kiszeretva).

Pavlovce: Bajany (Bajánháza), Čierne Pole (Feketemező), Pavlovce (Palócz), Ťahyňa (Tegenye), Vysoká (Viszoká).

Ruská: Budkovce (Budaháza), Komárovce (Komorócz), Malé Slemence (Kisszelmec), Palad' (Palágy), Ptrukša (Szirénfalva), Ruská (Dobóruszka), Veľké Slemence (Nagyszelmec).

Surty: Malý Rát (Kisrát), Surty (Szürte), Malý Téglaš (Kistéglás), Veľký Rát (Nagyrát).

Užhorod: Homoky, Ižkovce (Iske), Ketergiň (Ketergény), Minaj, Užhorod (Ungh).

Veľké Kapušany: Kľačany (Magyarkelecsény), Močiar (Magyarmocsár), Ňarád (Ungnyarád), Veľké Kapušany (Nagykapos), Veškovce (Veskócz).

Vojany: Beša (Bés), Čičarovce (Csicsér), Mokča-Kryšov (Mokcsa-Kerész), Vojany (Vaján).

V súlade so zák. č. 126/1920 z 29. februára 1920 dochádza k územnej reorganizácii a Košice sa stávajú sídlom Košickej župy (Župa XX.), ktorú tvorila tá časť Zemplínskej a Užhorodskej župy, územie ktorých spadalo do Československej republiky a nebolo odovzdané správe Podkarpatskej Rusi.

V roku 1923 boli uskutočnené mnohé organizačné zmeny politickej správy a zmeny teritoriálneho rozdelenia slúžnovských okresov a ich sídiel.

Vládne nariadenie Československej republiky č. 275/1922 zo dňa 21. decembra 1922 o rozdelení a sídlach okresných úradov na Slovensku sa určilo, ktorým dňom a ktoré okresné a župné úrady začnú svoju činnosť a naopak, ktoré korporácie a úrady svoju činnosť zastavujú a zrušia sa. Zákon zo dňa 29. februára 1920 č. 126 Zbierky zákonov a nariadení o zriadení župných a okresných úradov Československej republiky nadobudol účinnosť 1. januára 1923.

Na základe tohto zákona a vládneho nariadenia číslo 378/1922 Zbierky zákonov a nariadení vznikli Okresný úrad Kráľovský Chlmec, Okresný úrad Sečovce a Okresný úrad vo Veľkých Kapušanoch ako úrady politickej správy I. inštitúcie.

Zriadenie a rozdelenie sídiel okresných úradov prinieslo značné zmeny aj v obvodoch obvodných notárskych úradov.

Okres Kráľovský Chlmec bol utvorený z bývalého slúžnovského okresu Bodrožského, z bývalého slúžnovského okresu Veľkokapušíanskeho bol rozšírený o obce Ašvaň, Čop, Malé Rátovce, Veľké Rátovce, Surty, Šalamúnová a Tégľás a z bývalého slúžnovského okresu Slovenskonovomestského rozšírený o obce Klin nad Bodrogom a Streda nad Bodrogom.

Tieto obce boli pripojené k obvodu OÚ Kráľovský Chlmec na základe vládneho nariadenia číslo 280/1922 Zbierky zákonov a nariadení a číslo 378/1922 Zbierky zákonov a nariadení.

Po pričlenení uvedených obcí mal OÚ Kráľovský Chlmec v svojej kompetencii 38 obcí, začlenených do 12 obvodných notárskych úradov, ktorých sídla boli v týchto obciach:

Biel: Bačka, Biel, Boľany, Dobrá.

Čop: Ašvaň, Čop, Šalamúnová.

Kráľovský Chlmec: obec.

Kráľovský Chlmec-okolie: Boľ, Plešany, Pribeník.

Leles: Kapoňa, Leles, Poľany, Solnička.

Rad: Rad, Svinice, Vojka, Zatín.

Somotor: Bodrog, Bodrogvécs, Nová Vieska, Somotor, Pavlovo.

Streda nad Bodrogom: Klín nad Bodrogom, Streda nad Bodrogom.

Surty: Malý Rát, Surty, Téglás, Veľký Rát.

Veľký Horeš: Malý Horeš, Veľký Horeš.

Veľký Kamenec: Malý Kamenec, Strážne, Veľký Kamenec.

Veľké Trakany: Čierna, Malé Trakany, Veľké Trakany.

Okres Sečovce bol utvorený z obcí bývalého slúžnovského okresu Sečovského okrem obcí Cabov, Sečovská Polianka a z obcí zrušeného slúžnovského okresu Slovenskonovomestského (Michal'anského) Malá Bara, Veľká Bara, Zemplínsky Branč, Borša, Byšta, Cejkov, Čerhov, Černochovej, Hraň, Hrčel', Brehov, Zemplínske Jastrabie, Kašov, Malý Kazimír, Veľký Kazimír, Kysta, Brezina, Ladmovce, Lastovce, Luhyňa, Slovenské Nové Mesto, Michal'any, Viničky, Sírnik, Malá Trňa, Veľká Trňa, Novosad, Veľaty a Zemplín.

Okres Sečovce mal v svojej správe 64 obcí, začlenených do 15 obvodných notárskych úradov, ktorých sídla boli v týchto obciach:

Cejkov: Brehov, Cejkov, Sírnik, Zemplínske Jastrabie.

Čerhov: Čerhov, Slovenské Nové Mesto.

Ladmovce: Černochovej, Ladmovce, Malá Bara, Veľká Bara, Viničky, Zemplín.

Luhyňa: Luhyňa, Michal'any.

Nižný Žipov: Čel'ovce, Kuzmice, Nižný Žipov, Slivník, Stanča, Úpor, Zemplínsky Klečenov.

Novosad: Branč, Hraň, Novosad.

Parchovany: Božčice, Dvorianky, Parchovany, Stankovce, Tušice, Tušická Nová Ves, Višňov.

Sečovce: Sečovce.

Sečovce-okolie: Bačkov, Dargov, Kochanovce, Kravany, Trnávka, Zbehňov.

Trebišov: Kožuchov, Malý Ruskov, Trebišov, Veľký Ruskov, Zemplínske Hradište.

Veľaty: Hrčel', Kašov, Kysta, Veľaty.

Veľký Kazimír: Brezina, Byšta, Lastovce, Malý Kazimír, Veľký Kazimír.

Veľké Ozorovce: Egreš, Malé Ozorovce, Plechotice, Veľké Ozorovce, Zemplínska Teplica.

Veľká Trňa: Borša, Čerhov, Malá Trňa, Veľká Trňa.

Vojčice: Horovce, Hriadky, Milhostov, Vojčice.

Okres Veľké Kapušany bol utvorený z bývalého slúžnovského okresu Veľkokapušíanského, zmenšeného o obce Ašvaň, Čop, Malé Rátovce, Veľké Rátovce, Surty, Šalamúnová, Téglaš, Krášok, a Rebrín. Do tohto okresu patrilo aj 9 obcí administrovaných Podkarpatskou Rusou, a to Botfala, Homoky, Jovro-Derma, Ketergíň, Koncház, Lekárd, Minaj, Šišlovce a Trnovce. Okres Veľké Kapušany mal 30 obcí, 7 obvodných notárskych úradov, ktorých sídla boli v týchto obciach:

Maťovce: Bátfa, Gáloč, Maťovce, Palov, Vajkovce.

Palad'ské Komárovce: Palad'ské Komárovce.

Pavlovce: Bajany, Čierne Pole, Liesková, Pavlovce, Ťahyňa.

Ruska: Budkovce, Malé Slemence, Palád', Ptrukša, Ruska, Veľké Slemence.

Stretava: Palín, Senné, Stretava, Stretavka.

Veľké Kapušany: Kľačany, Močiar, Ňarád, Veľké Kapušany.

Vojany: Beša, Čičarovce, Ižkovce, Mokča-Kryšov, Vojany.

Obce administrované Podkarpatskou Rusou: Botfala, Homoky, Jovro-Derma, Ketergíň, Koncház, Lekárd, Minaj, Šišlovce, Trnovce.

Na základe zákona číslo 125/1927 Zbierky zákonov sa zrušuje župné a zavádza krajinské zriadenie. K 1. júlu 1928 dochádza k ďalšej územnej reorganizácii. Vládnym nariadením číslo 93/1928 Zbierky zákonov z 28. júna 1928 bolo sídlo okresného úradu prenesené zo Sečoviec do Trebišova. V súvislosti s uvedeným vládnym nariadením boli z bývalého okresu Sečovce dňom 1. júla 1928 vyčlenené obce Borša, Černochoh, Ladmovce, Malá Bara, Veľká Bara, Viničky a Zemplín a pripojené k okresu Kráľovský Chlmec. Novozriadený okres Trebišov mal celkom 57 obcí, začlenených do 13 obvodných notárskych úradov, ktorých sídla boli v týchto obciach:

Cejkov: Brehov, Cejkov, Sirník, Zemplínske Jastrabie.

Novosad: Hraň, Kašov, Novosad, Zemplínsky Branč.

Parchovany: Božčice, Dvorianky, Parchovany, Stankovce, Tušická Nová Ves, Višňov.

Sečovce: obec.

Sečovce-okolie: Bačkov, Dargov, Kochanovce, Kravany, Trnávka, Zbehňov.

Trebišov: obec.

Trebišov-okolie: Kožuchov, Malý Ruskov, Veľký Ruskov, Zemplínske Hradište.

Úpor: Čel'ovce, Klečenov, Kuzmice, Nižný Žipov, Slivník, Stanča, Úpor.

Veľaty: Hrčel', Kysta, Luhyňa, Veľaty.

Veľký Kazimír: Brezina, Byšta, Lastovce, Malý Kazimír, Michal'any, Veľký Kazimír.

Veľké Ozorovce: Egreš, Malé Ozorovce, Plechotice, Veľké Ozorovce, Zemplínska Teplica.

Veľká Trňa (sídlo Čerhov): Čerhov, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa.

Vojčice: Horovce, Hriadky, Milhostov, Vojčice.

Okres Kráľovský Chlmec bol rozšírený o 7 obcí z bývalého Sečovského okresu a mal po úprave 45 obcí, ktoré boli začlenené do 13 obvodných notárskych úradov:

Biel: Bačka, Biel, Boťany Dobrá.

Čop: Ašvaň, Čop, Šalamúnová.

Kráľovský Chlmec: obec.

Kráľovský Chlmec-okolie: Boľ, Pribeník, Plešany.

Ladmovce: Černochoh, Ladmovce, Malá Bara, Veľká Bara, Viničky, Zemplín.

Leles: Kapoňa, Leles, Poľany, Solnička.

Rad: Rad, Svinice, Vojka, Zatín.

Somotor: Bodrog, Nová Vieska, Pavlovo, Somotor, Věč.

Streda nad Bodrogom: Borša, Klin nad Bodrogom, Streda nad Bodrogom.

Surty: Malý Rát, Surty, Téglaš, Veľký Rát.

Veľký Horeš: Malý Horeš, Veľký Horeš.

Veľký Kamenec: Malý Kamenec, Strážne, Veľký Kamenec.

Veľké Trakany: Čierna, Malé Trakany, Veľké Trakany.

Vyhláškou číslo 232/1934 Krajinského vestníka v okrese Kráľovský Chlmec bolo zrušené notárstvo Kráľovský Chlmec-okolie a obce jeho obvodu boli pričlenené k notariátu Kráľovský Chlmec.

Okres Veľké Kapušany po reorganizácii z roku 1928 mal celkom 32 obcí, ktoré boli začlenené do 6 obvodných notárskych úradov:

Maťovce: Bajany, Batva, Galoč, Maťovce, Palín, Vojkovce.

Palín: Palín, Senné, Stretava, Stretavka.

Pavlovce nad Uhom: Pavlovce nad Uhom, Ťahyňa, Vysoká nad Uhom.

Veľké Kapušany: Budkovce, Čičarovce, Čierne Pole, Kľačany, Močiar, Ňarád, Veľké Kapušany, Veškovce.

Veľké Slemence: Komárovce, Malé Slemence, Palád', Ptrukša, Ruská, Veľké Slemence.

Vojany: Beša, Ižkovce, Liesková, Mokča-Kryšov, Vojany.

Rok 1938 podstatne zasiahol aj do územnosprávnej štruktúry bývalej župy Košickej. Horthyovské Maďarsko presadilo svoje územné požiadavky voči Slovensku na viedenskej arbitrážnej komisii 2. novembra 1938. Na základe hanebného rozhodnutia arbitráže do 9. novembra 1938 bolo k horthyovskému Maďarsku pripojené celé územie okresu Kráľovský Chlmec.

Z okresu Trebišov bolo po arbitráži pripojených k horthyovskému Maďarsku 19 obcí: Byšta, Cejkov, Hraň, Hrčeľ, Brehov, Zemplínske Jastrabie, Kašov, Kysta, Luhyňa, Malá Trňa, Malý Kazimír, Michal'any, Sírnik, Slovenská Nové Mesto, Novosad, Veľká Trňa, Veľký Kazimír.

Vyhláška číslo 139 KÚ v Bratislave zo dňa 24. júla 1939 číslo 43256 prez. v súvislosti s odstúpením časti územia horthyovskému Maďarsku menia sa obvody a sídla obecných a obvodných notárskych úradov. Kuzmice, Brezina a Slivník sa vylučujú z obvodného notárskeho úradu vo Veľkom Kazimíre a pripájajú sa k Obvodnému notárskemu úradu v Kuzmiciach. V Kuzmiciach sa teda zriaďuje nový obvodný notársky úrad. Lastovce sa vylučujú z Obvodného notárskeho úradu vo Veľkom Kazimíre, Zemplínsky Branč z Obvodného notárskeho úradu v Novosade, Klečenov z Obvodného notárskeho úradu v Čel'ovciach a všetky sa pripájajú k Obvodnému notárskemu úradu vo Veľ'atoch.

Z okresu Košice-vidiek boli do okresu Trebišov pričlenené tieto obce: Bačkovík, Bidovce, Čakanovce, Ďurd'ošík, Herľany, Kalša, Košický Klečenov, Nižná Kamenica, Slanské Nové Mesto, Nový Salaš, Rankovce, Slančík, Slanec, Slanská Huta, Svinica, Trst'any, Vyšná Kamenica a Žírovce.

Po uspokojení územných požiadaviek horthyovského Maďarska došlo k ďalším zmenám obvodov a sídiel obecných a obvodných notárskych úradov v okrese Trebišov.

Bidovce: Bidovce, Ďurd'ošík, Ďurkov, Klečenov, Nižná Kamenica, Svinica, Trst'any.

Čel'ovce: Čel'ovce, Nižný Žipov, Stanča, Úpor.

Herľany: Bačkovík, Čakanovce, Herľany, Rankovce, Vyšná Kamenica, Žírovce.

Kuzmice: Brezina, Kuzmice, Slivník.

Parchovany: Božčice, Dvorianky, Parchovany, Stankovce, Tušice, Tušická Nová Ves, Višňov.

Sečovce- obec.

Sečovce-okolie: Bačkov, Dargov, Kochanovce, Kravany, Trnávka, Zbehňov.

Slanec: Kalša, Slanské Nové Mesto, Nový Salaš, Slanec, Slančík, Slanská Huta.

Trebišov: obec.

Trebišov-okolie: Hradište, Kožuchov, Malý Ruskov, Veľký Ruskov.

Veľ'aty: Klečenov, Lastovce, Veľ'aty, Zemplínsky Branč.

Veľké Ozorovce: Egreš, Malé Ozorovce, Plechotice, Veľké Ozorovce, Zemplínska Teplica.

Vojčice: Horovce, Hriadky, Milhostov, Vojčice.

Viedenská arbitráž značne zasiahla aj do územia bývalého okresu Veľké Kapušany. Z 32 obcí okresu 24 boli pripojené k Maďarsku, a to Bajany, Batva, Beša, Budkovce, Čičarovce, Galoč, Ižkovce, Kľačany, Komárovce, Mogyoroš (Liesková), Maťovce, Močiar, Malé Slemence, Mokča-Kryšov, Ňarád, Palád', Palov, Ptrukša, Ruská, Veľké Kapušany, Veľké Slemence, Veškovce, Vojkovce, Vojany.

Obce Čierne Pole, Palín, Pavlovce nad Uhom, Senné, Stretava, Stretavka, Ťahyňa a Vysoká boli pričlenené k OÚ v Michalovciach, ktorý sa stal umiestňovacím úradom pre OÚ Veľké Kapušany.

Po zabratí časti nášho územia horthyovským Maďarskom uskutočnilo sa nové administratívno-územné usporiadanie. V polovici roku 1939 (25. júla 1939) bol schválený zákon o župnom zriadení, ktorý nadobudol platnosť 1. januára 1940. Slovensko bolo rozdelené do šiestich žúp a 59 okresov. Trebišovský okres bol jedným z desiatich okresov Šariško-zemplínskej župy so sídlom v Prešove.

Na dočasne obsadenom území maďarskými úradmi v roku 1941 v bývalom Kráľovsko-Chlmeckom okrese k obci Leles bola pripojená obec Pavlovo a k obci Somotor tiež v roku 1943 obec Véc.

Z bývalého okresu boli dohodou medzi ČSR a ZSSR odstúpené ZSSR obce Ašvaň, Čop, Malé Ratovce, Veľké Ratovce, Surty, Šalamúnová a Téglás.

Na území bývalého okresu Veľké Kapušany boli maďarskými úradmi v roku 1943 zlúčené obce Kľačany, Močiar a Ňarád v jednu obec pod názvom Ňarád-Kľačany. Dohodou medzi ČSR a ZSSR boli z tohto okresu odstúpené ZSSR obce Batva, Galoč, Komárovce, Palád', Palov a Malé Slemence.

Obvod Trebišovského okresu zostal až do oslobodenia nezmenený.

Po oslobodení nášho územia Sovietskou armádou boli obce po viedenskej arbitráži odčlenené k horthyovskému Maďarsku opäť pričlenené do Československej republiky. Hranice Československa sa vrátili na líniu určenú konferenciou v Trianone, čím vznikli predpoklady na obnovenie predchádzajúcich okresov Kráľovský Chlmec a Veľké Kapušany.

Dejiny fondu

Po zrušení notárskych úradov sa ich písomnosti ukladali v spisovniach, resp. archívoch notariátov. Postupne prešli do správy národných výborov. Časť materiálu bola nevhodne uložená a v niektorých prípadoch vznikli značné straty, najmä počas prvej a druhej svetovej vojny. Zo zaniknutých notárskych úradov a z MNV boli písomnosti postupne od roku 1960 do roku 1987 zväžané do štátneho okresného archívu.

Registratúram notárskych úradov nebola na MNV venovaná väčšia pozornosť. Veľmi často sa nachádzali v nevyhovujúcich miestnostiach, na povalách, v pivniciach a navyše v rozsype. V dôsledku nesprávneho uloženia došlo v niektorých prípadoch k zaplesnieniu spisového materiálu a pod vplyvom nadmernej vlhkosti k rozmazaniu písma. Najlepšiu starostlivosť venoval registratúre notárskemu úradu MNV Leles. Na viacerých miestach, ako napr. v Rade, Veľkých Trakanoch, Novosade, Parchovanoch, Trebišove-okolie, Veľatoch, Veľkých Ozorovciach a Veľkých Kapušanoch sa materiál zachoval len v nepatrných zlomkoch. Vôbec sa nezachoval spisový materiál obvodných notárskych úradov Kráľovský Chlmec-okolie, Biel, Veľký Horeš, Veľký Kamenec, Ladmovce (okres Kráľovský Chlmec), Kazimír a Veľká Trňa (okres Trebišov), Maťovce (okres Veľké Kapušany).

Existujúci stav bol zapríčinený nešimavosťou pracovníkov MNV, ale aj vojnami, požiarmi, vlhkosťou a sťahovaním do nových objektov. Skartáciu robili pracovníci ŠOKA čiastočne na MNV a v archíve. Ešte pred zvozom začali s vyradovaním spisov bývalí pracovníci archívu Alojz Baniak, Michal Korytár, Magdaléna Feňarová. Na čistení, triedení, usporiadaní, číselným zoradením a inventarizovaní sa podieľali v miestnostiach ŠOKA v Trebišove Anna Žadanská, Milada Krížová a Zuzana Cáboczká. Spisový materiál v maďarskom jazyku spracovala Zuzana Cáboczká.

Úvodnú časť, jazykovú a štylistickú úpravu textovej časti, menný, miestny a vecný register spracovala Anna Žadanská.

Vyrad'ovanie sa uskutočnilo podľa vyhlášky MV číslo 94/1953 a podľa smerní pre vnútornú skartáciu písomností notárskych úradov od zachovania spisového materiálu až do ich zániku, vydaných AS MV SSR ako príloha k č. j. Ar. -178/10-66.

Charakteristika fondu

Tento skupinový inventár obsahuje písomnosti obecných a obvodných notárskych úradov bývalých okresov Kráľovský Chlmec, Sečovce, Trebišov a Veľké Kapušany.

Písomnosti notárskych úradov sú usporiadané a inventarizované v štyroch skupinách. Prvú tvoria úradné knihy, druhú spisový materiál, tretiu účtovný a štvrtú ostatný materiál.

Inventárnou jednotkou pri registratúrnych pomôckach, účtovných a daňových knihách je jedna krabica. Inventárny záznam kníh pozostáva z inventárneho čísla, názvu a časového rozpätia. Pri spisoch je inventárnou jednotkou jeden ročník. Inventárny záznam obsahuje: inventárne číslo, časový údaj, číselné rozpätie a číslo kartónu.

Po vlastnom inventári nasleduje menný, miestny a vecný register, ktoré odkazujú na čísla strán.

Rozbor fondu

Fondy notárskych úradov možno využiť predovšetkým pre regionálne dejiny, zvlášť ku štúdiu histórie obcí, ale aj celého vtedajšieho obdobia. Obežníky vyšších orgánov ukazujú, ktorým smerom sa vývoj uberal, či už v politike, verejnej správe, kultúre, technike alebo poľnohospodárstve.

Všestranný obraz o živote na našej dedine poskytujú zápisnice zastupiteľských orgánov, zasadania ktorých riešili otázky správy obce a je hospodárenia, starostlivosť o obecné školy, cesty, ústavy, sociálne otázky obyvateľstva obce a pod. Evidencie však umožňujú pohotové a prehľadné informácie za dlhší časový úsek a zastupujú údaje zo spisov. Spisový materiál, najmä správy, výkazy, súpisy, štatistické údaje poskytujú plastický obraz o politickom živote,

kultúrnom dianí, hospodárskych pomeroch, činnosti spolkov, nezamestnanosti a zamestnaní, vystáhovalectve, prejavy odporu voči vrchnosti a pod. Pozoruhodné sú aj prechody vo vývoji správ jednotlivých obcí, a to z malých obcí na veľké až na mestečká a mestá. Účtovný materiál umožňuje prehľad o finančnom hospodárení obcí.

I. K N I H Y

A. Správne

	Š – 1
1. Zápisnice zo zasadnutí obecného zastupiteľstva obce Hraň	1925, 1928 – 1938 1 zv.
2. Zápisnice zo zasadnutí obecného zastupiteľstva obce a obecný index obce Novosad	1934 – 1938 1 zv.
3. Kniha rodnej matriky	1895 – 1901 1 zv.
4. Kniha rodnej matriky	1901 – 1906 1 zv.
5. Kniha rodnej matriky	1907 – 1922 1 zv.
6. Kniha sobášnej matriky	1895 – 1906 1 zv.
7. Kniha sobášnej matriky	1907 – 1922 1 zv.
8. Kniha úmrtnej matriky	1895 – 1904 1 zv.
9. Kniha úmrtnej matriky	1904 – 1906 1 zv.
10. Kniha úmrtnej matriky	1906 1 zv.
11. Kniha úmrtnej matriky	1907 – 1922 1 zv.

B. Evidenčné

Š – 1

12. Evidencia priestupkov za obce notariátu	1924 – 1926	1 zv.
13. Evidencia vydaných matričných dokladov	1933 – 1939	1 zv.
14. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1909	1 zv.
15. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1910	1 zv.
16. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1911	1 zv.
17. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1912	1 zv.
18. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1913	1 zv.
19. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1914	1 zv.
20. Evidencia dodatočných záznamov a opráv v sobášnej matrike	1921	1 zv.

II. SPISOVÝ MATERIÁL

A. Registratúrne pomôcky

(nezachovali sa)

B. Spisy

1. Prezidiálne spisy

(nezachovali sa)

2. Administratívne spisy

21. Rok 1924

bez č.

Š – 1

Uznesenie Košickej sedrie o vyhlásení za mŕtveho Juraja Kanovala z obce Hraň (bez č.).
Výmer o priznaní dôchodku pre Máriu Hrecko Michalovú z obce Hraň (bez č.)

22. Rok 1926

bez č.

Š – 1

Výmer o priznaní dôchodku pre Michala Tomáša z obce Hraň (bez č.)

23. Rok 1930 **bez č.** **Š – 1**

Výmer o priznaní dôchodku pre Máriu Kanavalovú z obce Hraň (bez č.)

24. Rok 1938 **929 – 959, bez č.** **Š – 1**

Kynoženie škodcov a chorôb ovocných stromov (929), Stavebný výmer pre Eugena Spiegela z obce Novosad (938), Obežník o frankovaní korešpondencie (954), Sťažnosť v záležitosti výplaty odmeny za držanie plemenníkov (959), Výt'ah zo zápisnice spísanej na zasadnutí obecného zastupiteľstva obce Hraň (bez č.), Protokoly o domovskej príslušnosti (bez č.).

25. Rok 1940 **bez č.** **Š – 1**

Kúpnopredajná zmluva uzavretá medzi Jakubom Hochmanom a zástupcami obce Novosad (bez č.).

26. Rok 1941 **bez č.** **Š – 1**

Prenájom pastvín medzi obcou Novosad a Michalom Szücsom (bez č.), Prenájom poľovného revíru (bez č.).

27. Rok 1942 **63, 538, bez č.** **Š – 1**

Prídel múky na rok 1942 (63), Výt'ah zo zápisnice obecného zastupiteľstva týkajúci sa kúpy budovy bitúnka v Novosade (538), Závet Márie Behunosikovej z Hrane (bez č.).

28. Rok 1943 **130 – 3384** **Š – 1**

Prídel múky na rok 1943 (130, 209), Vyplácanie dávok obilného chleba hospodárskym pracovníkom (219), Nariadenie na uzatvorenie zmluvy pestovania olejní (228), Oznámenie o priznaní vdovského dôchodku po Júliusovi Szinaiovi padlého vo vojne (2381), Čerpanie finančných prostriedkov z fondu chudoby na účely stavebných prác pri výstavbe chodníka a úpravy námestia v Novosade (3207), Vyhláška o činnosti a náplni práce vojenského opatrovateľského úradu (3225), Nariadenie o prednostnom zamestnaní vojnových poškodencov, vdov a sirôt pri poľnohospodárskych prácach (3234), Určenie platby na zvýšenie cien (3246), Vyhláška o predaji obilnín na siatie (3272), Zoznam obchodníkov oprávnených na výkup jedlého oleja (3274), Označenie prevádzkových priestorov (3275). Rozhodnutie o povinnom hlásení sa cudzinca Martna Wolfa na žandárskej stanici (3281). Oznamovanie údajov pre zostavenie veterinárneho rozpočtu (3285). Plán rozpočtu obce na rok 1944 (3294). Plán rozpočtu obce na rok 1944 (3295). Plán rozpočtu obce na rok 1944 (3296). Poistenie nákladov na chodník (3297). Kontrola kultúrnych spolkov (3327). Nariadenie na zabezpečenie odvodov na rok 1943 (3328). Pozvánka na zúčastnenie sa pripravovaných kurzov (3329). Vyhláška Štátneho obchodného spolku o vybudovaní vidieckej obchodnej siete (3330). Obecné svedectvo o chudobe (3341). Výcvik požiarnej ochrany príslušníkov národnej gardy vo vojenských objektoch (3384).

29. Rok 1944

215

Š – 1

Projektová dokumentácia čerpacej stanice v Hrani (215).

III. MATRIČNÁ AGENDA

A. Registratúrne pomôcky

30. Menoslov k rodnej matrike	1895 – 1922	1 zv.
31. Menoslov k sobášnej matrike	1895 – 1922	1 zv.
32. Menoslov k úmrtnej matrike	1895 – 1922	1 zv.

B. Spisy

1. Prezidiálne spisy

(nezachovali sa)

2. Administratívne spisy

33. Rok 1895 **1 – 4** **Š – 1**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 4).

34. Rok 1896 **1 – 29** **Š – 2**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 29).

35. Rok 1897 **1 – 18, bez č.** **Š – 2**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 18, bez č.).

36. Rok 1898 **1 – 21, bez č.** **Š – 2**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 21, bez č.).

37. Rok 1899 **1 – 14** **Š – 3**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 14).

38. Rok 1900 **1 – 24** **Š – 3**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 24).

39. Rok 1901 **1 – 28** **Š – 3**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 28).

40. Rok 1902 **1 – 19** **Š – 3**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 19).

41. Rok 1903 **1 – 34** **Š – 4**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 - 34).

42. Rok 1904 **1 – 23** **Š – 4**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 23).

43. Rok 1905 **1 – 19** **Š – 4**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 19).

44. Rok 1906 **1 – 22** **Š – 4**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 22).

45. Rok 1907 **1 – 14** **Š – 5**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 14).

46. **Rok 1908** **1 – 28** **Š – 5**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 28).

47. **Rok 1909** **1 – 20, 48** **Š – 5**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 20, 48).

48. **Rok 1910** **1 – 22** **Š – 5**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 22).

49. **Rok 1911** **1 – 30** **Š – 6**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 30).

50. **Rok 1912** **1 – 21** **Š – 6**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 21).

51. **Rok 1913** **1 – 22, 24 – 28** **Š – 6**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 22, 24 – 28).

52. **Rok 1914** **1 – 17, 23, bez č.** **Š – 6**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 17, 23, bez č.).

53. **Rok 1915** **1 – 6** **Š – 7**

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 6).

54. **Rok 1916** 1 – 17 Š – 7

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 17).

55. **Rok 1917** 1 – 14 Š – 7

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 14).

56. **Rok 1918** 1 – 30 Š – 7

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 30).

57. **Rok 1919** 1 – 52 Š – 7

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1 – 52).

58. **Rok 1920** 1 Š – 8

Oznámenia o uzatvorení sobáša (1).

IV. Ú Č T O V N Ý M A T E R I Á L

Š – 8

59. Pokladničný denník obce Kašov 1928 1 zv.

60. Hlavná účtovná kniha obce Novosad 1933 1 zv.

61. Inventár majetku obce Novosad 1933

62. Záverečný účet obce Hraň	1934
63. Výkaz spoločných nákladov obcí na notariát obce Zemplínsky Branč	1934
64. Výkaz členského v spolkoch, jednotách a organizáciách Obce Zemplínsky Branč	1934
65. Výkaz aktívnych a pasívnych nedoplatkov obce Zemplínsky Branč	1934
66. Inventár hasičstva obce Zemplínsky Branč	1934
67. Rozpočet obce Hraň	1935
68. Rozpočet obce Kašov	1935
69. Rozpočet obce Novosad	1935
70. Rozpočet obce Zemplínsky Branč	1935
71. Rozpočet Štátnej ľudovej školy obce Zemplínsky Branč	1935
72. Rozpočet fondu pre chudobných Zemplínsky Branč	1935
73. Rozpočet obce Novosad	1939
74. Hlavná daňová kniha obce Kašov	1940 1 zv.
75. Daňová kniha poľnohospodárskej dane obce Kašov	1940 1 zv.
76. Hlavná daňová kniha obce Hraň	1941 1 zv.
77. Účtovný výkaz úľavy na deti obce Hraň	1941
78. Hlavný peňažný denník obce Kašov	1943 1 zv.
79. Výt'ah z inventára obce Zemplínsky Branč	1943
80. Hlavná daňová kniha obce Novosad	1944 1 zv.

V. OSTATNÝ MATERIÁL

Š – 8

81. Pravidlá obecných dávok	1934
82. Projektová dokumentácia novostavby Jána Chimaľa z Hrane	bez roka